

חיברתי וערכתי בס"ד
בחסד ה' עליו
הצב"י נריה אטון הי"ו

זמני שבת חג שמחת תורה

יום חמישי כ' תשרי הושענא רבה	ערב שבת חג שמחת תורה
צאת הכוכבים: 18:42	כניסת השבת והחג: 18:07
יום שישי כ"א תשרי עלות השחר: 5:20	יום שבת חג שמחת תורה
זריחה: 6:38	"משיב הרוח ומוריד הגשם" במוסף
לא לשכוח לקרוא את התפילה כשיוצאים מן הסוכה	צאת השבת והחג: 18:56
	ר"ת: 19:38

תפילה לקריאה כשיוצאים מהסוכה

ביום שישי טרם שיוצא מסוכתו וחוזר לביתו לחג שמחת תורה - יאמר:

**יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ וְאַלֵּהֵי אֲבוֹתֵינוּ,
כְּשֶׁם שֶׁקִּיַּמְתִּי וַיִּשְׁבְּתִי בְּסוּכָה זוֹ כֵּן אֲזַכֶּה לְשָׁנָה הַבָּאָה לֵישֵׁב
בְּסֶכֶת עוֹרֹו שֶׁל לוֹיִתָּן.
וַיִּתְפַּלל תְּפִלָּה זוֹ:**

רְבוּנָא דְעֵלְמָא יְהֵא רַעְוָא מִן קַדְמָךָ שְׁאוּתָן מִלְּאָכִים
הַקְדוּשִׁים הַשִּׁיכִים לְמַצּוֹת סֶכֶה וּלְמַצּוֹת ד' מִיָּנִים לְיִלְבֵּן
וְאַתְרוּג הַדָּס וְעֶרְבָה הַנוֹהֲגִים בְּחַג הַסֻּכּוֹת, הֵם יִתְלוּ עִמָּנוּ
בְּצִאתָנוּ מִן הַסֻּכָּה, וַיִּכְנְסוּ עִמָּנוּ לְבִיתֵנוּ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם,
וְלִהְיוֹת תָּמִיד עֲלֵינוּ שְׁמִירָה עֲלִינוּהָ מִמַּעַן קִדְשָׁךְ וְלִהְיוֹת
מִכָּל חֵטָא וְעוֹן וּמִכָּל פְּגָעִים רָעִים וּמִכָּל שְׁעוֹת רָעוֹת
הַמְתַּרְגְּשׁוֹת לָבֵא לְעוֹלָם, וְהַעֲרָה עֲלֵינוּ רִיחַ מִמְּרוֹם וְחִדָּשׁ
כְּלִיֹּתֵינוּ לְעִבְדָּךָ בְּאַמֶּת בְּאַהֲבָה וּבְיִרְאָה, וְנִתְמַיֵּד מֵאֵד
בְּתִלְמוּד תּוֹרָתְךָ הַקְדוּשָׁה לְלִמּוּד וּלְלַמֵּד, וְזִכּוֹת אֲרֻכָּה
מִיָּנִים וּמַצּוֹת סֶכֶה יַעֲמִיד לָנוּ שְׁתַּאֲרִיךְ אַפָּךָ עַד שׁוֹבְנוּ אֵלֶיךָ
בְּתִשׁוּבָה שְׁלִימָה לְפָנֶיךָ וּנְתַקֵּן כָּל אֲשֶׁר פָּגַמְנוּ, וְנִזְכֶּה לְשִׁתִּי
שְׁלִחֲנוֹת כְּלִי צֶעֶר וְגִזְוֹן אֲנִי וּבְנֵי בֵיתִי וְיוֹצְאֵי חֻלְצִי, וְנִהְיֶה
כְּלָנוּ שְׁקוּטִים וְשָׁלוֹם דְּשָׁנִים וְרַעֲנָנִים וְעוֹבְדֵי הַשֵּׁם בְּאַמֶּת
לְאַמְתּוֹ כְּרִצּוֹנָךְ הַטּוֹב בְּכָל כָּל פְּנֵי יִשְׂרָאֵל: יְהִי לְרָצוֹן
אִמְרֵי פִי וְהִגִּיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ אֲדֹנָי צִירִי וְגוֹאֲלִי.

ג דבר העורך

ד דבר תורה לסעודות

ה שו"ת עם הרבנים

ו הלכות החג

ח הושענא רבה

בסדר

דבר העורך

שמחת תורה

שלמה, אולם לאחר שחי אני עמה שנה שלמה ונוכחתי לדעת כי בתך היא כלילת המידות והמעלות - בריאה בגופה ונפשה, ברצוני כעת לשמוח ולשחזר את יום החופה כי עתה שמחתי שלמה..." התרגש המלך מדברי חתנו והוסיף אהבה על אהבתו.

הנמשל הוא - כשקיבלו ישראל את התורה שמחתם לא הייתה שלמה, וחשבו בליבם מדוע דווקא בנו בחר הקב"ה לתת את התורה שהשתעשע עימה 974 דורות לפני בריאת העולם ולא למלאכים ולשרפים, אין זה אלא מכיון שיש בתורה חוקים ומשפטים משונים, מגבלות שאי אפשר לעמוד בהן, אולם לאחר שסיימו את כל התורה ונוכחו לדעת כי "דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום", והתורה מתוקה מדבש ונופת צופים, לכן שמחים ועושים "שמחת תורה" כי עתה השמחה שלמה ואמיתית (הבית היהודי).

אשרי השמח בשמחת התורה ושכרו הרבה מאד, כמו שמובא ב'סוד ושורש העבודה' (פס"ז) 'וכל הזהיר בשמחה של תורה ביום הזה, בטוח שלא יפסוק תורה מזרעו'. וכך היה מנהג גדולים וקדושים שהיו מפזזים ורוקדים בכל כוחם ומעוזם לכבוד התורה הקדושה.

תורתנו הקדושה נקראת "לקח טוב" שנאמר "כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזובו", כביכול הקב"ה אומר לנו מתנה כל כך גדולה הבאתי לכם אל תעזבו אותה, את ערכה של התורה הקדושה אין לשער ואין לתאר. נתחזק כולנו ונקבל על עצמנו בלי נדר עוד קצת עולה של תורה - עוד שיעור תורה אחד, עוד הלכה יומית כל אחד לפי כוחו, ואל לנו לשכוח ככל שהעבודה קשה שכרה גדול יותר. הגמרא במסכת פסחים אומרת שאדם הלומד תורה אפילו שהוא לומד לא לשם שמים, שכרו גדול עד השמים שנאמר "כי גדול עד שמים חסדך". יהי רצון שהשנה הזו ניקח איתנו את שמחת התורה לכל השנה, ונהיה מחוברים לתורה הקדושה, ונזכה שהתורה הקדושה תגן בעדנו ובעד בני משפחתנו אמן כן יהי רצון, בברכת שבת שלום וחג שמח.

מאוד מנועם מידותיו ומענותנותו הנדירה, והציע לו את בתו לאישה... לא האמין הבחור למשמע אוזניו - "אדוני המלך מה אני ומה חיי כי אזכה להיות חתנך?" תמה הבחור. ואמנם קבעו את מועד החתונה, כל המדינה שמעה על החתונה של בת המלך עם הרועה צאן הפשוט. לשם חתונה זו נערכו בני הממלכה כיאות, ואכן החתונה התקיימה ברוב פאר והדר, וזכה הנער הכפרי להיות חתן המלך. חייהם של בני הזוג היו בטוב ובנעימים. כעבור למעלה משנה מזמן החתונה, ניגש החתן למלך ואמר לו: "אדוני המלך ברצוני לשאת את בתך לאישה", חשב

המלך כי החתן חומד לצון שהרי זה למעלה משנה שנשוי הוא עם בתו, ומה פשר בקשה זו. והחתן אומנם הסביר לו את פשר דבריו, וכך אמר: בשעת החופה כשכולם שמחו ורקדו אני בתוך ליבי נעצבתי וחשבתי מה ראה המלך לתת את בתו לנער כפרי, והרי מטבע הדבר שישא בתו לחתן שהוא בן מלכים ורוזנים, אין זה אלא שבדאי הכלה פגועה בנפשה או בגופה, ולא מצא המלך למי לזרוק אותה אלא לאיזה רועה צאן מסכן כמוני, ולכן שמחתי לא היתה

מובא בזוהר (ח"ג ל"ב) 'שְׁרָאֵל בְּיוֹם הָהָא מְסִימִים אֶת הַדִּינִים שְׁלֵהֶם וְשׁוֹרִים בְּבִרְכוֹת, שְׁהָרִי לְיוֹם אַחֵר (שמחת תורה) עֲתִידִים לְהִשְׁתַּעֲשֹׁעַ עִם הַמֶּלֶךְ, לְטַל מִמֶּנּוּ בְּרָכוֹת לְכָל הַשָּׁנָה, וּבְאוֹתָהּ שְׂמִיחָה לֹא נִמְצְאִים עִם הַמֶּלֶךְ, רַק יִשְׂרָאֵל לְבָדָם. וּמִי שְׂיוֹשֵׁב עִם הַמֶּלֶךְ וְנוֹטֵל אוֹתוֹ לְבָדוֹ, כָּל מֵה שְׂרוּצָה שׁוֹאֵל, וְנוֹתֵן לוֹ.'

חג "שמחת תורה" אינו מוזכר בתורה, אבל חז"ל קבעו שעושים סעודה ושמחים כשגומרים את התורה, וכמו שכתוב אצל שלמה: "ויקץ שלמה והנה חלום, ויבא ירושלים ויעמוד לפני ארון ברית ה' ויעל עולות ויעש שלמים ויעש משתה לכל עבדיו" (מלכים א', ג), ואמרו חז"ל במדרש: "מכאן שעושים סעודה לגומרה של תורה" (קהלת רבתי א'), ולכן כיון שביום זה מסיימים לקרוא את כל התורה - שמחים ומרקדים ומזמרים זמירות ותשבחות לכבודה של תורה (עין ברמ"א ס' תרס"ט).

השאלה נשאלת: והרי קבלת התורה הייתה בחג השבועות שהוא בחודש סיון, ואם כן "שמחת התורה" צריכה הייתה להיות ביום קבלת התורה ולא ביום סיום התורה, שהרי מנהגו של עולם להודות לנותן המתנה בשעת קבלת המתנה ולא לאחר גמר ההנאה מהמתנה? הסבירו המפרשים על פי משל: למלך שהיתה לו בת יחידה והגיע זמנה להינשא, ביקשה הבת מאביה לחפש לה חתן בן למשפחה פשוטה כדי שלא יתגאה עליה, ובעיקר שיהיה מחונן במידות טובות, באין ברירה הסכים אביה לדבריה ושלח את עבדיו לחפש חתן "פשוט" כפי רצון בתו. לא עברו הימים ונזדמנו עבדי המלך לכפר נידח, ומולם ניצב נער יפה תואר ומחלל בחליל, לאחר שיחה קצרה עימו, נמנו וגמרו ביניהם כי הוא אשר יתאים לבת המלך - עקב מידותיו הטובות והנעלות. ביקשו עבדי המלך מהבחור לבוא עמם לארמון המלך כי דבר סתר יש למלך לדבר עם הבחור, נאות הבחור לדבריהם, וכשהגיעו לארמון המלך ניגשו עבדיו ואמרו: "אדוני המלך סבורים אנו שמצאנו חתן לבתך לפי טעמה", ציווה המלך להכניס את הבחור לארמונו, לאחר שיחה קצרה עמו התפעל המלך

דבר תורה לסעודה שניה

בין אדם לחברו בשיא הדביקות

בספרים מובא מעשה נורא המציב מראה נוקבת מול עינינו בכל הנוגע לסדרי העדיפויות בעבודת השם. פעם אחת, בעיצומו של חג שמחת תורה, פנו אל מרן החפץ חיים זיע"א וביקשו לדעת מהן הכוונות הראויות והנכונות שיש לכוון בשעת השמחה הגדולה של ההקפות. תשובתו של החפץ חיים לא עסקה בעניינים נשגבים שברומו של עולם, אלא דווקא בפרטים הקטנים והאצריים ביותר של החיים.

הוא השיב להם: "כשאתה מכוסה בטלית ומצוי בדביקות עילאית עם ספר התורה, עליך לשים לב יותר מכל שלא לדרוך על כף רגלו של חברך. הסיבה לכך היא פשוטה אך מפחידה: כשאתה מכוסה ואינך רואה את סביבתך, אתה עלול לפגוע במישהו מבלי לשים לב, ולא תדע לעולם מי הוא היה כדי ללכת ולבקש את מחילתו. וזהו סוד ההקפות" החפץ חיים מזכיר לנו יסוד נצחי: התורה שייכת לכולם, והדרך לעבוד את השם עוברת קודם כל דרך השמירה על כבוד החבר. דביקות בהשם שלא לוקחת בחשבון את הזולת - היא דביקות פגומה.

דבר תורה לסעודה ראשונה

כבודם של ישראל - יקר יותר מההקפות

בספרים הקדושים מובא מעשה נורא הממחיש את היסוד שאין יקר וחשוב לפני הקדוש ברוך הוא יותר מכבודם של בני ישראל והדאגה לצרכיהם: ביום שמחת תורה, פשטה השמועה בעיר זוועהיל כי הגיעו חיילים יהודים עם הצבא הרוסי והם רעבים ללחם.

כששמע זאת הצדיק רבי שלומ'קה מזוועהיל זיע"א, לא היסס לרגע. הוא פנה מיד לתלמידו, רבי יוסף קאז'ליק זצ"ל, ואמר לו: "מהר! קח שק, ועבור בין בתי העיר כדי לאסוף אוכל עבור החיילים היהודים". רבי יוסף, שרצה להשתתף במעמד ה'הקפות' הנשגב, השיב: "מיד אחרי ההקפות אצא לעשות כדברי הרב". אמר לו הרב: "התורה תגיל ותשמח גם מבלעדי השתתפותך, ואילו אנשי הצבא היהודים רעבים כבר עכשיו". כשחזר התלמיד עם שק מלא כל טוב, לקח הרב את השק על כתפיו ורקד עמו סביב הבימה. מכאן אנו למדים מסר נוקב: לעיתים אנו שוקעים בהידורים רוחניים ושוכחים את היהודי שמולנו. רבי שלומ'קה לימד אותנו שדאגה ליהודי רעב היא התורה האמיתית, והשירות עבורו הוא הריקוד הנשגב ביותר.

דבר תורה לסעודה רביעית

שמחת תורה - השמחה של כולם

היה זה בשנותיה הראשונות של מדינת ישראל, באחת השכונות המעורבות בירושלים. השכונה הייתה מחולקת לשני אזורים: באזור אחד התגוררה קהילה חסידית, ובאזור השני התגוררו תושבים שאינם שומרי מצוות. באותם ימים שרר מתח חברתי ואי הבנה רבה בין שתי הקבוצות, והיחסים ביניהן היו קרירים ומרוחקים.

בליל שמחת תורה, חגגו החסידים בבית הכנסת שלהם בשירה ובריקודים סוערים. בעיצומן של ההקפות, עצר פתאום הרב את הריקודים. הוא פנה אל אנשיו ואמר: "התורה ניתנה לכל עם ישראל במעמד הר סיני כאיש אחד בלב אחד. לא ייתכן שאנחנו נשמח בה לבדנו, בזמן שהשכנים שלנו מעבר לרחוב אינם נמצאים". הרב לקח את ספר התורה בידיו, ויחד עם כל קהל המתפללים יצא החוצה אל רחובות השכונה. הם צעדו יחד אל עבר האזור של התושבים שאינם דתיים. כשהגיעו, התושבים הופתעו מאוד לראות את השכנים החסידים צועדים לעברם עם ספר תורה. במקום להתפתח לעימות, הרב ניגש אל אחד מאנשי המקום, הגיש לו את ספר התורה בחיוך רחב ואמר: "זהו יום השמחה של כולנו, התורה היא הירושה של כל אחד מאיתנו". האיש, שהתרגש מהמחוה, לקח את ספר התורה, ויחד - דתיים וחילונים - שילבו זרועות ופתחו במעגל ריקודים ענק ומשותף ברחוב. המתחים נעלמו באותו לילה, והאירוע שינה לחלוטין את מערכת היחסים בשכונה לשנים קדימה.

דבר תורה לסעודה שלישית

הריקוד של הסבל

במהלך חגיגות שמחת תורה בעיירה רופשיץ, עמד הגאון והצדיק רבי נפתלי מרופשיץ זיע"א והתבונן בחסידיו הרוקדים. בין כל התלמידי חכמים, צדה עינו דמות אחת יוצאת דופן: היה זה אחד מסבלי העיירה - יהודי פשוט, קשה יום, שמעולם לא זכה לשבת בבית המדרש וללמוד דף גמרא, שכן לא ידע אפילו צורת אות.

אותו סבל רקד בהתלהבות עצומה שאין כדוגמתה. פניו קרנו מאושר, רגליו נישאו אל על, והוא חיבק אל ליבו את ספר התורה כאילו מצא את האוצר הגדול בתבל. רבי נפתלי, שהשתומם מעוצמת השמחה של מי שלא טעם מעולם את טעם הלימוד, ניגש אליו לאחר ההקפות, טפח על כתפו ושאל במתק לשונו: "אמור לי, ידידי, מהי שמחה זו שאתה שמח בה? הרי לצערנו לא זכית ללמוד מתוך הספר הזה, אם כן, על מה אתה רוקד כל כך?" הביט בו הסבל בעיניים דומעות מאושר וענה בפשטות ממיסה: "רבי, אתה צודק. אני באמת לא יודע ללמוד. אבל תגיד לי, כשאח שלי עושה שמחה גדולה בבית שלו - אני לא אמור לבוא, לרקוד איתו ולשמוח בשמחתו?"

כששמע רבי נפתלי את התשובה, אורו פניו. הוא פנה לחסידיו ואמר: "דעו לכם, שהריקוד של היהודי הפשוט הזה בקע את כל הרקיעים, והביא נחת רוח עצומה בשמיים".

לכרבה והצלחה

מודדכי זיפה
מודדני וב"ב
ליאוד ושיר
מודדני וב"ב

לרפואה שלומה

מודים (מיד)
בת דות
אלגריה בת מודים

שירן נועה
בת אסתר
תקוה יניד
בת פרח
ת.נ.צ.ב.ה

לאה בת
סוליקה רביבו
ז"ל (ה"ד)
ת.נ.צ.ב.ה

רוג'ה סלומון
בן דבקה
מרי בת דחל
ינית בת דחל
ת.נ.צ.ב.ה

שו"ת עם הרה"ג הרב יעקב סיני

שנים מקרא ואחד תרגום

שאלה: מהי הסיבה שקוראים בכל שבת שניים מקרא ואחד תרגום?
תשובה: אף על פי שאדם שומע בכל שבת את קריאת התורה בציבור, חייב גם לקרוא לעצמו את פרשת השבוע, פעמיים כל פסוק מהמקרא, ופעם אחת את תרגום אונקלוס. יש אומרים שזו תקנת משה רבינו, בזמן שתיקן את קריאת התורה עם הנביאים בדורו. והטעם לכך, כדי שיהיו ישראל בקיאים בתורה. ואמרו רבותינו, כל המשלים פרשיותיו עם הציבור, מאריכים לו ימיו ושנותיו.

חייב נשים בקריאת שנים מקרא

שאלה: האם גם נשים חייבות לקרוא את הפרשה?
תשובה: נשים פטורות ממצוה זו, כיון שהיא בכלל תלמוד תורה שנשים פטורות ממנה. ואשה שרוצה לקרוא שניים מקרא ואחד תרגום, תבוא עליה ברכה, ויש לה שכר מאת הקב"ה, כמי שאינה מצווה ועושה.

סדר הקריאה

שאלה: אני רגיל לקרוא פעמיים את כל הפרשה ואחר כך את כל התרגום. האם אני נוהג נכון?
תשובה: לכתחילה ראוי לקרוא כל פסוק ופסוק שתי פעמים ותרגומו, כמנהג רבינו האר"י. אולם מי שקשה לו לעשות כך, יקרא את כל הפרשה פעמיים ואחר כך את התרגום. אפשרות נוספת, לקרוא חלקים בפרשה, כגון עליית ראשון, שני, פעמיים את המקרא ולאחר מכן את התרגום.

דיון משפחתי עם הרב יצחק זילברשטיין

שו"ת עם הרה"ג הרב בנימין חותה

חג שמחת תורה

שאלה: האם חג שמחת תורה הוא חג בפני עצמו גם לגבי חיוב נתינת מתנה לאשה.
תשובה: אינו חג בפני עצמו לגבי קניית מתנה לאישה, ולכן מי שקנה מתנה לאישתו בסוכות אינו חייב לקנות מתנה לאשה לכבוד שמחת תורה.

שבת וחג

שאלה: ידוע שישנה מעלה להוסיף תבשיל בסעודה של חג שחל בשבת, והשאלה באיזה סעודה להוסיף תבשיל, האם יוסיף בלילה או ביום.
תשובה: לא שייך בזה כבוד יום קודם כדין עונג שבת ולכן מה שנח לו יעשה.

מתנה לאישה בשבת ויום טוב

שאלה: האם מותר ליתן מתנה לאשתו ביום טוב שהרי אסור ליתן מתנה בשבת ויום טוב.
תשובה: מותר ליתן לאשתו מתנה ביום טוב ואפילו אם היא לא תשתמש במתנה ביום טוב.

עליה לתורה בשמחת תורה

שאלה: בשמחת תורה לאחר שסיימו קריאת התורה הגיעו כמה אנשים שלא עלו לתורה האם יש מה לעשות איתם.
תשובה: אם יש שישה שלא שמעו הקריאה אפשר לצרף עמם עוד ארבעה ויקראו את כל קריאת התורה של אותו היום ולא רק חלק מהקריאה

"וביריתך יצארו" (דברים ל"ט, ט), ברית מילה (רש"י).

בבקר אחד הגיעה גברת בעלת-תשובה לאחד מבתי הכנסת, ונעמדה בפניה פטירה עריסה עם תינוק. נגש אליה הגבאי ושאל במה יוכל לעזור לה. האשה, שהיתה נרגשת מאד, הסבירה: "היום הגיע בני ליום השמיני להולדו, ובעוד מספר שעות נזכה בע"ה להכניסו בבריתו של אברהם אבינו. החלטתי להביא את הרך הנמול לבית הכנסת, כדי שישפג אורה של תפלה וקדושה, טרם הכנסו בבריתו של אברהם אבינו..." (כאמו של רבי יהושע בן חנניה, שהיתה מוליכה את עריסתו לבית המדרש כדי שידבקו דברי תורה באזניו, ונקמה שצאמר על בנה: 'אשרי יולדתו'). התינוק הכנס להיכל בית הכנסת, והנה, פאשר הגיע החץ לתחנון, הכריז הגבאי: "אין תחנון, נמצא פאן חתן!" "חתן?!" תמיהו המתפללים, "היכן?". הגבאי הצביע על התינוק שבוערסה... הלא כך אמרה צפרה (שמות ד', כ"ה) "חתן דמים אתה לי!" ונאמר במסכת נדרים (ל"ב): "צא וראה מי קרוי חתן? - הוי אומר: זה התינוק", ובאר הרא"ש: "שמתחנים אותו במצוה ראשונה!" רבים מהמתפללים לא הסכימו עם הגבאי: "כל מה שמצינו בפוסקים הוא ש'בעלי הברית', דהיינו אבי הבן המוהל והסנדק, פוטרם מתחנון (או במקום בו נערכת המילה, וכן ש"ע סי' קל"א ס"ד), אף היכן מצינו שהתינוק פוטר?!"

מה הדין במקרה זה? האם אכן נזכחות התינוק פוטרת מאמירת תחנון?

תשובה: השיב גסי מרן הגאון רבי חיים קניבסקי שליט"א, שהתינוק אינו פוטר מתחנון. ונראה שטעמו הוא, שדוקא האב שחייב במצוות, ומטלת עליו מצוה זו של מילת בנו, הוא פוטר מתחנון, מפני שיום זה אצלו הוא יום טוב, (וכן אצל המוהל והסנדק), וכל הצבור נגרר אחריו. מה שאין כן התינוק, שאינו מצוה למול את עצמו (בעידו תינוק), ואינו אלא 'הפצא' של מצוה, אף אין אצלו שמחה של קיום מצוות מילה, וממילא אינו פוטר מתחנון. זאת ועוד, שהתינוק אינו מתפלל עם הצבור, ולכן לא מסתפר שפוטר אותם מאמירת תחנון, (ויצא בשבט הלוי ח"ה סי' י"ב).

ויתכן שדוקא לאחר הברית וזכה התינוק לתאר 'חתן', כפי שאומרת צפרה לאחר שמלה את בנה 'חתן דמים למולת', ושפא רק אז, לאחר שהפג' לחתן, ולאחר שזכה לגלוי אליהו הנביא (ועי' דרכי משה בס' קל"א) - יכול לפטר מתחנון. אף לא קדם הברית.

לסכום: התינוק (לפני מילתו) אינו פוטר מאמירת תחנון.

מאמר מפי הרב אורן נורית

מעלת ההקפות של שמחת תורה

אמר הרב הקדוש רבי שלום רוקח ה"שר שלום מבעלז" זיע"א: מה שלא פועלים בכל התפילות של הימים נוראים, פועלים בהקפות של שמחת תורה.

מסביר הרב הקדוש רבי יצחק מאיר אלתר מגור בעל ה"חידושי הרי"ם" זיע"א: שברגע שאנחנו מקיפים את התיבה עם הספר תורה אנחנו מבטלים את כל המחיצות, וזה מה שכתוב (בראשית מ"ח, כ): "בך יברך ישראל", "בך" גמטריא כ"ב, שהוא יום שמיני עצרת (שחל בתאריך כ"ב בתשרי) שבו יבורך ישראל, וכל תפילות עמך בית ישראל מתקבלות, וזהו שכתוב: "אשרי אדם עוז לו בך" שהמילה "בך" מרמזת על יום כ"ב, שהוא יום שמחת תורה.

(שיחות חיווק וזאת הברכה)

לכבדה והצלה

אלמוזג לוי
בן שולמית
דודית בת עמליה
יצחק בן חנה

לכבדה והצלה

חיים לוי וב"ב
רון רבקה
הודיה לוי
נועה בת ליאורה

לדפואה שרימה

יוסף לוי
בן ויקטוריה
נועה בת יפה
דוד בן טטאניה

לדפואה שרימה

ברוך חי בן לאה
רחל בת שרה
מירה מרים
בת רחל

לזיווג הגון

שירה
בת ציפורה
חיים בן זיוה

הלכות חג

ספר תורה בתיבה

קודם ההקפות יניחו ספר תורה בתיבה, ויהיה עומד אצלו איש ירא שמים ואוחז בידו הספר תורה כל זמן ההקפות.

לשבת בין הקפה להקפה

כשעושים ההקפות עם ספרי התורה בשמחת תורה, וממשיכים שעה ארוכה בשירים ותשבחות, מותר לזקנים וכן לחולים הסובלים מחולשת רגליהם לישב בין הקפה להקפה, ודי שיעמדו לכבוד ספרי התורה בעת ההקפה בלבד, אבל הבריא, יעמד, ואין להם לשבת בעת ההקפות, ואף בין הקפה להקפה, יישארו כולם עומדים על עומדם, עד שיחזירו את ספרי התורה להיכל.

קידוש

בקידוש של ליל החג צריך לברך שהחיינו, מפני שהוא חג בפני עצמו, ואין לו שייכות לחג הסוכות.

טעה בקידוש

אם טעה ואמר בקידוש את יום חג הסוכות הזה, במקום את יום שמיני חג עצרת הזה, צריך לחזור ולקדש, וכן צריך לשים לב להזכיר את יום השבת בקידוש.

קידוש בצאת הכוכבים

יש להמתין מלקדש בליל שמיני עצרת עד הערב, ואף על פי שבכל שבת ויום טוב יכול לקבל תוספת שבת ויום טוב מבעוד יום, בשמיני עצרת אין לקדש ולאכול מבעוד יום, כדי שלא להכנס בספק איסור תורה. ולכן לא יקדש ולא יאכל בליל שמיני עצרת עד שתחשך ויצאו ג' כוכבים, כי אם יקדש ויאכל מבעוד יום, יצטרך לאכול בסוכה.

ברכת המזון

בברכת המזון צריך להזכיר "רצה והחליצנו" ו"יעלה ויבוא" ויש להיזהר מאוד בברכת המזון לא לשכוח להזכיר הוספות אלו, כי דעת רבים מן הפוסקים שאדם ששכח לומר יעלה ויבוא בברכת המזון של סעודה ראשונה ושניה (ביום טוב שחל בשבת) צריך לחזור לראש ברכת המזון (כדין רצה והחליצנו) בשונה מיום טוב שחל בחול.

יום שבת חג שמחת תורה

תפילת שחרית

בשחרית שמחת תורה מתפללים תפלה של יום טוב, וגומרים ההלל בברכה.

פרשת וזאת הברכה

ביום שמיני עצרת, שהוא יום שמחת תורה, מוציאים מן ההיכל שלשה ספרי תורה. וקוראים בספר תורה הראשון בפרשת וזאת הברכה, ונוהגים להעלות לספר תורה את כל הקהל, לכבודה של תורה.

ספר תורה נוסף

יש מקומות שנוהגים שכאשר יש צבור גדול בבית הכנסת, וכולם רוצים לזכות לעלות לספר תורה ביום שמחת תורה, שמוציאים ספר תורה נוסף, ומלווים אותו יותר מעשרה אנשים מן הקהל לחדר אחר הסמוך לבית הכנסת, שיש שם תיבה, ועומד שם שליח צבור נוסף, וקורא בתורה בפרשת וזאת הברכה, לכל אחד מן הקהל שבאו עם הספר תורה, (מלבד הקריאה בבית הכנסת), ומיד כשמסיימים הקריאה בספר תורה בחדר הסמוך לבית הכנסת מחזירים הספרי תורה להיכל של בית הכנסת. וזאת כדי לחסוך זמן, למנוע טורח צבור, ולסיים

יום שישי בערב ליל חג שמחת תורה

למנצח על השמינית

בליל שמיני עצרת אומרים מזמור למנצח על השמינית, שמדבר על יום שמיני עצרת.

תפילות שמיני עצרת

בשמחת תורה אומר בתפילה את יום השבת הזה ואת יום שמיני חג עצרת הזה.

טעה בתפילה

אם טעה ואמר את יום חג הסוכות הזה, בין בליל שמחת תורה בין ביום, לא יצא ידי חובת התפלה, כי שמיני עצרת חג בפני עצמו הוא, כדאיתא בגמרא (ראש השנה ד.). ואם נזכר באמצע ברכת רצה, יחזור לברכת אתה בחרתנו. והוא הדין אם נזכר אחר כך בברכת שים שלום, או אפילו באמצע "אלוקי נצור", חוזר לאתה בחרתנו, ואם עקר רגליו, חוזר לראש התפלה. וטוב שיתנה ויאמר: אם אני חייב לחזור ולהתפלל, הריני חוזר ומתפלל כדת, ואם אינני חייב לחזור ולהתפלל, תהיה תפילתי זו תפלת "נדבה".

הקפות

אחר התפלה מנהג ישראל להקיף שבע הקפות את התיבה, כשספר תורה מונח עליה, ובספרי תורה בידיהם. וכן נוהגים ביום שמחת תורה אחר התפלות. וששים ושמיים בשירות ותשבחות בשמחת התורה, בריקודים ובמחאות כפים, ואפילו אם חל בשבת מותר.

ריקוד ומחאות כפיים

אף על פי ששנינו במשנה (ביצה לו:) אין מרקדים ולא מטפחים (כף אל כף במחאות כפים) ביום טוב קל וחומר בשבת, ואמרו בגמרא שם, שהוא משום גזרה שמא יתקן כלי שיר, אף על פי כן ביום שמחת תורה התירו חכמים ריקוד ומחאות כפים לכבוד התורה. ומצוה יש בריקודים אלו.

פעמוני הרימונים

גם בשמחת תורה אסור לקשקש בכוונה בפעמוני הרימונים של ספר התורה. שלא התירו חכמים לכבוד התורה אלא מחאות כפים וריקוד, שהוא שבות קל, אבל להשמיע כלי שיר, שבנקל יכול לעשות מלאכה, במתיחת המיתרים דהוי מלאכה גמורה, שהוא מתקן כלי שיר, לא התירו חכמים כלל.

שמיחת תורה

במהרה את קריאת כל העולים לספר תורה. ומותר לטלטל הספר תורה לחדר האחר לצורך קריאה זו, וחשוב להקפיד שבמשך כל זמן הקריאה יישארו עשרה אנשים עם הספר תורה.

חתן מעונה

נוהגים להוסיף "חתן מעונה" שקורא בתורה עד ואתה על במותימו תדרוך, לפני חתן תורה וחתן בראשית. ואחר כך עולה החתן המסיים שנקרא בשם "חתן תורה", וחוזר וקורא מתחילת פרשת וזאת הברכה, עד הסוף, ומברך לפנייה ולאחריה. ומיד אחריו מתחיל "חתן בראשית" בספר תורה השני בפרשת בראשית, וקורא עד "אשר ברא אלהים לעשות", ומברך גם כן לפנייה ולאחריה.

קדיש מפסיק בין העולים

מותר להעלות שני כהנים, או שלשה בזה אחר זה, אחד לחתן תורה, ואחד לחתן בראשית, ואחד למפסיר. והוא הדין לשלשה לויים בזה אחר זה, שכל שיש קדיש מפסיק בינתיים מותר להעלותם בזה אחר זה

אב ובן

יש להתיר לשני אחים או לאב ובנו, להיות שניהם חתנים בשמיחת תורה, האחד חתן תורה, והשני חתן בראשית, ואף על פי שהמנהג להקפיד בכל ימות השנה שלא להעלות לתורה שני אחים זה אחר זה, (מפני עין הרע), בשמיחת תורה מותר שהכל עולים לכבוד התורה. והוא הדין לאב ובנו שיעלו לתורה זה אחר זה, האחד חתן תורה והשני חתן בראשית. (וכל שכן שיכולים לעלות אחד חתן בראשית ואחד מפסיר, שיש הפסק גם בקדיש). ועל הצד היותר טוב, מיד כשיסיים חתן תורה ירד מהתיבה, טרם שיעלה החתן בראשית, שבאופן שמוציאים שני ספרי תורה, והשני עולה בספר תורה האחר, אין חוששין כלל לעין הרע

הקפות אחרי מוסף

אחר מוסף עושים ז' הקפות (והמקובלים נוהגים אחרי תפילת שחרית), ומרבים בשמיחה ובמשחה לכבוד התורה, שזכינו לסיימה היום.

הקפות לאחר מנחה וערבית של מוצאי החג

יש נוהגים לעשות הקפות גם אחרי מנחה, וגם אחרי ערבית של מוצאי יום טוב, ומנהג זה של עריכת הקפות שניות עם ספרי התורה במוצאי שמחת תורה, יסודתו בהררי קודש, בפרט אם משמיעים בהם דברי תורה, להיות ראויים לשמוח בשמיחתה של תורה.

כל המרבה הרי זה משובח

כל מי שמרבה לשמוח בשמיחת התורה, בריקוד ובמחאיות כפים, הרי זה משובח, וכל אדם ישתדל לשמוח בשמיחת התורה, בכל כחו. ואמרו במדרש, ודוד מכרכר בכל עוז לפני ה', מהו בכל עוז, בכל כחו, ומהו מכרכר, שהיה מוחה כפיו, כף ימין על כף השמאל, להגביר מדת הימין על השמאל.

הלכות הזכרת טל ומטר

תיקון הגשם

אחר ההפטרה קודם מוסף, אומרים תיקון הגשם, בפיוט 'אל חי יפתח אוצרות שמים ישב רוחו יזלו מים', ושאר תפלות הגשם, ומתחילים לומר "משיב הרוח ומוריד הגשם" בתפלת מוסף של שמחת תורה, ופוסקים בתפלת מוסף של יום טוב הראשון של פסח.

מתפלל בבית

אדם שמתפלל בביתו ביחידות מכל סיבה שהיא, אין לו להזכיר משיב הרוח ומוריד הגשם, עד שיכריז השליח צבור תחלה, לפי שאסור להזכיר עד שיאמר השליח צבור. אבל אם יודע שכבר הכריז השליח צבור, אף על פי שהוא לא שמע מזכיר משיב הרוח ומוריד הגשם.

הזכיר משיב הרוח ומוריד הגשם בליל שמיחת תורה

מי שטעה והזכיר גשם בליל שמיני עצרת משיב הרוח ומוריד הגשם, אינו חוזר, ומי שטעה במוסף או במנחה של שמיני עצרת ולא הזכיר משיב הרוח ומוריד הגשם, אלא רק מוריד הטל, כדרכו בכל ימות הקיץ, אינו חוזר.

הזכיר מוריד הטל

בימות הגשמים אם לא אמר משיב הרוח ומוריד הגשם, אלא המשיך לומר מוריד הטל, אם נזכר באמצע הברכה, טוב שיחזור לומר מוריד הגשם וימשיך משם והלאה, ואם אמר ברוך אתה ה' מחיה המתים, ימשיך אתה קדוש וכו', ולא יפסיק לומר "משיב הרוח ומוריד הגשם" בין ברכה לברכה. ואם הזכיר שם ה' אינו רשאי לומר למדני חוקיך ולחזור מאתה גבור, אלא יסיים מחיה המתים, וימשיך כסדר. וכל שהזכיר שם ה' שוב אינו חוזר.

בקול רם

מנהגנו לומר בקול רם בתוך שלשים יום לשמיחת תורה "משיב הרוח ומוריד הגשם", כדי להזכיר לצבור לומר כן. וכן בראש חודש ובחול המועד מנהגנו לומר באמצע הלחש בקול רם תיבות "יעלה ויבא" שמזכיר בתפלה.

עצה טובה

המהר"ם מרוטנבורג היה רגיל בשמיני עצרת לומר תשעים פעם מתחלת ברכת אתה גבור לעולם עד משיב הרוח ומוריד הגשם, כנגד שלשים יום שאומר בכל יום שלש פעמים כן. ומעתה אם הוא מסופק אם אמר משיב הרוח ומוריד הגשם, אינו חוזר. (ילקו"י מועדים)

שירים להקפות שמחת תורה

שישו ושמחו בשמחת תורה, ותנו כבוד לתורה!

כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים.

טובלי תורת פיה מאלפי זהב וכסף.

מצוה גדולה להיות בשמחה תמיד.

וטהר לבנו לעבדך באמת.

הקדוש ברוך הוא אֲנַחְנוּ אוֹהֲבִים אוֹתָךְ.

לב טהור בראלי אלהים ורוח נכון חדש בקרבי.

תורת יהוה תמימה משיבת נפש עדות יהוה נאמנה מחכימת פתי.

מה אהבתי תורתך כלהיום היא שיחתי.

ימים על ימי מלך תוסיף.

ושמחת בחגך והיית אה שמח.

הושיעה את עמך וברך את נחלתך וירעם ונשאם עד העולם

כל העולם כלו גשר צר מאד.

אשור שירה לכבוד התורה

מפז יקרה זכה וברה

נאמן שמו בחר בעמו

להיות לו

לשמו

נבחרה זכה וברה.

נאמן שמו, בחר

בעמו, להיות לו

לשמו אמה נבחרה.

נתנה לנו, על יד

רוחנו, משה רבנו

בחיר האמה.

אשרי הגבר

על יצרו גובר,

מישרים דובר

בוחר בתורה.

יפה ותמה תורה תמימה הנעימה מי יוכל להעמיק בסודך סוד אלהים חיים

אור זיו זהרך בוער תוך קרבי תמיד ידְרְשׁוּ אוֹתָךְ רַבִּים חֲקִים וּמִצּוֹת טוֹבִים אֵת כָּל לְבוֹת מְלָכִים נְאֻהִים וְגַם נְשָׁבִים

וכפטיש יפוצץ סלעים והרים חן דדיך ירוו בכל עת תורת אמת מפיה אנו חיים מיין סוד אלהים חיים

נתעלסה בגיל באהבים בסוד נקדות עם התבות כְּתִירִים עִם אוֹתִיּוֹת פְּתוּחוֹת עִם סִתּוּמוֹת נְעֻלְמוֹת סוֹדֵם בְּרָמוֹת

אורות עליונים טוב מזהב ופנינים מעין גנים בשבעים פנים כלם חונים הן אני עבד נרצע לך קנין בלב שלם יורו משפטיך האייתנים

תנאי ואמוראי גאוני וסבוראי ורבנן בתראי לחיי מדבש יאה גזרות שוות והלכות פסוקות כלם מפי גבורה זקוקין דנורא

בקולות וברקים מארקים וקול משמים

שמות הקדש בה נעלמים אשר בם נבראו עולמים בצרופים נפלאים והמה בפתגבים חתומים וגם סתומים

מאירים ומזהירים בסוד ישרים כי חיים הם למוצאיהם וחי בהם אשר יעשה האדם וחי מזיו צור עולמים

לכו לחמו תמיד בלחמי ב"ג מדות תדרש התורה קל וחמר כשורה הקש וגזרה שנה מסורה מפי גבורה כללים עם פרטים תוציא לאורה משם יוצאים ארבע נהרות כלם אורות פשטים עם רמזים נדרשים וסודות נעלמים

מה טוב דודך אחותי כלה נפת צוף דבש שפתיה גן נעול דלתיה ריח טוב בגדיה דודיה יפי עיניה

חמה ולבנה כלם עמדו מאורך כי ארץ ימים בימינה עשר בשמאלך ברוך בוראך בפינה והדרך אל חי העולמים

מפי אל מפי אל, יברך כל ישראל.

מפי אל יברך ישראל. אין אדיר פאדני, ואין ברוך כבן עמרם. אין גדולה כתורה, ואין קדשה כישׂראל. אין הדור פאדני, ואין ותיק כבן עמרם. אין זכה כתורה, ואין דגולים כישׂראל. מפי אל, יברך כל ישראל. מפי אל, יברך ישראל. אין טהור פאדני, ואין יחיד כבן עמרם. אין כבודה כתורה, ואין למדנים כישׂראל. מפי אל, יברך כל ישראל.

מפי אל יברך ישראל. אין סומכה פאדני, ואין נביא כבן עמרם. אין סומכה כתורה, ואין עוזרה כישׂראל. מפי אל, יברך כל ישראל. מפי אל יברך ישראל. אין פודה פאדני, ואין צדיק כבן עמרם. אין קדשה כתורה, ואין רוחשה כישׂראל. מפי אל, יברך כל ישראל.

מפי אל יברך ישראל. אין שׂלם פאדני, ואין תמים כבן עמרם. אין תמימה כתורה, ואין תומכה כישׂראל.

מפי אל יברך ישראל. מפי אל, יברך כל ישראל. מפי אל, יברך כל ישראל. מפי אל, יברך כל ישראל. מפי אל, יברך כל ישראל.

מפי אל, יברך כל ישראל. מפי אל, יברך כל ישראל. מפי אל, יברך כל ישראל. מפי אל, יברך כל ישראל.

